

Еньовден - празник на билките, слънцето, водата и хармонията

В нощта на умиращото и възраждащото се слънце, е апогеят на лечебната сила на растенията. Събраните в потайна доба преди изгрев чер трън е еньовче, вратичка и комунига, иглика и маточина, се използват за лек през цялата година. Билките се вият на венци и се разпределят на **св. Врач (1 юли)**. За хубост и за лек са цветята-билки в българската градинка – невен, здравец,

джоджен.

В нощта срещу Еньовден билките имат най-голяма сила. Тогава всяка билка добива целебна сила, всяка магия хваща и всяко гадание се сбъдва. Вярва се, че след Еньовден билките губят своята сила и не трябва да се берат. Според народните вярвания

болестите по човека са **77** и половина. За **77** болести има цяр, само за половината болест – няма. Всъщност, и за нея има половин билка,

която само определени билчари могат да намерят в потайната доба на еньовденската нощ. От набраните билки увиват венец, през който се провират всички, за да са здрави през годината. В него се вплитат **77** и половина лечебни, магьосничес

ки, любовни и разделни билки, колкото са и болестите по човека. Еньовденският венец се пази до следващата година и с неговите билки се лекуват заболелите през годината хора и животни.

Вярва се, че който види сутрин рано при изгрев окъпалото се в жива вода “играещо” и “трептящо” слънце, ще бъде здрав през цялата

година. Всички наблюдават сянката си. Ако тя се очертае без глава

или наполовина, това предвещава болест. В нощта на умиращото и раждащото се слънце различните треви и билки придобиват най-голяма лечебна сила, която изчезва с изгрева му. Затова на Еньовден, рано сутрин, моми и жени, врачки, баячки и магьосници берат билки, които използват за лек и магии през

цялата година. През тази нощ **магическа сила придобиват и водите**. Според вярванията, водата в реките и кладенците на този ден е лечебна, защото слънцето се е окъпало с нея.

В Западна България вярват дори в лечебната сила на **енъовската роса**. Магическата ѝ сила се използва от магьосниците-бродници (житомамници). През нощта срещу Еньовден, голи и възседнали кросно, те бродят по чуждите ниви, произнасяйки заклинания, обират с престилка росата, за да я изцедят в своите ниви. Срещу празника всеки стопанин зажънва по няколко класа от своята нива, за да я намери житомамницата вече обрана.

За да има плодородие, на празника млади жени отиват на нивата, ожънвават една ръкойка, изплитат плитка от житото и слагат на кръст плитката и ръкойката.

На Еньовден, подобно на Нова Година и на Гергьовден се гадае за здраве, женитба и

плодородие.

В Югоизточна България и в някои райони на Североизточна се изпълнява обичая Еньова Буля.

Еньовден е известен и с това, че срещу празника се извършва най-масовото бране на билки, защото тогава те придобиват голяма лечебна сила, която

изчезва с изгрева на слънцето. Затова по тъмно жените-баячки, магьосници ходят сами и берат билки, с които после лекуват и правят магии. Освен тях, за билки тръгват и много жени и моми – млади и стари, които берат различни треби и цветя, на първо място еньовче, от които после правят еньовски китки и венци, вързани с червен конец. Някъде китките са толкова, колкото са хората в семейството,

наричат ги на тях и ги оставят през нощта навън. На сутринта гадаят за здравето на този, на когото е наречена китката. После ги окачват някъде из къщата и през годината ги ползват за лекуване – с тях кадят болните, запойват ги или ги окъпват с вода, в която са топили китките.

Освен тези китки, с останалите набрани цветя и треви се прави голям еньовски венец, през който се провират всички за здраве. Той също се запазва и се използва за лекуване, преди всичко на хората, а не на добитъка, каквито са китките, набрани на Гергьовден, Йеремия или на Спасовден. Еньовденските билки се използват за лекуване на бездетни жени, прогонват се зли духове, правят се магии за любов и омраза. Важен елемент на Еньовден е измиването за здраве във вода (на река), лечебната сила на речната вода се обяснява с това, че слънцето “се е окъпало” в нея. Друг характерен обичай е грабенето, маменето на плода от нивите и добитъка. Той се прави и на Гергьовден, но е най-типичен за този празник, като стопанинът сам зажънва нивата си в средата или четирите ъгъла, за да я намери “житомамницата” вече “обрана”.

